

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/127/2023
Identifikačné číslo spisu:	1720201774
Dátum vydania rozhodnutia:	27.03.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Mária Trubanová
Funkcia:	súdca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:1720201774.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Márie Trubanovej, PhD. a členov senátu JUDr. Jozefa Zlochu a JUDr. Viery Nevedelovej, v spore žalobcov: 1/ A. R., nar. I., bytom R., 2/ A. R., nar. I., bytom R. a 3/ G. R., nar. I., bytom G., všetci zast. advokátom Mgr. Michalom Ferčákom, so sídlom Bernolákova 1652, Topoľčany, proti žalovaným: 1/ H. Y., nar. I., bytom E. a 2/ R. Y., nar. I., bytom E., obaja zast. MV legal s. r. o., so sídlom Jedenásta 16, Bratislava, IČO: 36 857 947, o určení, že vec patrí do dedičstva, vedenom na Okresnom súde Pezinok pod sp. zn. 8C/34/2020, o dovolaní žalobcov 1/, 2/ a 3/ proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 28. júna 2023 sp. zn. 15Co/113/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a .

Žalovaní 1/ a 2/ m a j ú voči žalobcom 1/, 2/ a 3/ nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Pezinok (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 14. februára 2022 č. k. 8C/34/2020-267 (ďalej aj „rozsudok okresného súdu“ alebo „rozsudok súdu prvej inštancie“) výrokom I. žalobu zamietol; výrokom II. priznal žalovaným 1/ a 2/ voči žalobcom 1/, 2/ a 3/ nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % s tým, že o výške náhrady bude rozhodnuté samostatným uznesením.

1.1. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie vyplýva, že žalobcovia sa žalobou domáhali určenia, že do dedičstva po poručiťke V. R., rod. L., nar. I., ktorá zomrela I. patria v celosti v režime bezpodielového spoluvlastníctva manželov poručiťky a žalobcu 1/ nehnuteľnosti nachádzajúce sa v Obci Z., ktoré sú zapísané v evidencii nehnuteľností vedenej Okresným úradom J., katastrálnym odborom, v k. ú. Z., na LV č. XXX ako parcely registra „C“, parcela č. 1169 zastavaná plocha a nádvorie o výmere 1647 m² (právny vzťah k stavbe súpisné č. XXX evidovanej na pozemku parc. č. 1169 je evidovaný na LV č. XXX), parcela č. 1170/1 zastavaná plocha a nádvorie o výmere 5177 m²,

spoluvlastnícky podiel pod por. č. 36 vo výške 437/9998-ín a na LV č. XXX ako stavba Bytový dom, súpisné č. XXX, postavená na parcele č. 1169 (právny vzťah k pozemku parcelné č. 1169 pod stavbou súpisné č. XXX je evidovaný na LV č. XXX), byt č. XX, súpisné č. XXX, vchod XX, nachádzajúci sa na prízemí a 1. poschodí a k bytu pripadajúci podiel priestoru na spoločných častiach a spoločných zariadeniach domu 437/9998-ín, spoluvlastnícky podiel pod por. č. 37 vo výške 1/1 (ďalej aj „sporné nehnuteľnosti“) a náhrady trov konania. Žalobu odôvodnili v podstate tým, že žalobca 1/ a poručiiteľka mali v rozhodnom čase finančné problémy, hrozila dražba predmetných nehnuteľností. Vzájomná dohoda medzi poručiiteľkou a žalobcom 1/ a žalovaným 1/ bola taká, že prostredníctvom pôžičiek od žalovaného 1/ budú vyplatené záväzky žalobcu a poručiiteľky voči R. a dražobníkovi a byt (sporná nehnuteľnosť) bude poskytnutý žalovanému 1/ ako záloh. Bola však uzatvorená Zmluva o prevode vlastníctva bytu z 24. novembra 2024 (ďalej aj „Kúpna zmluva“) a na jej základe boli ako vlastníci k sporným nehnuteľnostiam v katastri nehnuteľností zapísaní žalovaní. Žalobcovia mali za to, že Kúpna zmluva je neplatným právnym úkonom z dôvodu rozporu so zákonom, obchádzania zákona a jej rozporu s dobrými mravmi a sporná nehnuteľnosť (byt) ostal súčasťou bezpodielového spoluvlastníctva poručiiteľky a žalobcu 1/.

1.2. Okresný súd vec právne posúdil podľa § 3, § 34, § 35 ods. 1, ods. 2, § 37 ods. 1, § 39, § 40a, § 43, § 46 ods. 1, ods. 2, § 49, § 49a Občianskeho zákonníka, pri posudzovaní naliehavého právneho záujmu aplikoval § 137 písm. c) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“). Po vykonanom dokazovaní dospel k záveru, že žaloba nie je dôvodná, a preto ju zamietol.

1.3. Súd prvej inštancie po ustálení naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení považoval za nesporné, že dňa 24. novembra 2014 predávajúci R. R. a V. R. ako predávajúci a žalovaní 1/ a 2/ ako kupujúci uzavreli zmluvu o prevode vlastníctva bytu; predmetom zmluvy boli sporné nehnuteľnosti. Súd mal za preukázané, že zo zmluvy nesporne vyplýva, že predmetom prevodu bol iba byt bez pozemku, ktorý žalovaní nadobudli na základe zmluvy o prevode spoluvlastníckeho podielu k pozemku pod bytovým domom z 21. januára 2015 s vlastníckmi pozemku, manželmi P..

1.4. Žalobnou argumentáciou bolo tvrdenie, že kúpna zmluva je absolútne neplatným právnym úkonom z dôvodu rozporu so zákonom, obchádzania zákona, a jej rozporu s dobrými mravmi z dôvodu, že žalobca 1/ nikdy nechcel žalovaným byt predat', iba ho poskytnúť ako záloh.

1.5. K otázke relatívnej neplatnosti právneho úkonu okresný súd zdôraznil, že nebolo preukázané, že by sa žalobca 1/ a poručiiteľka dovoľávali relatívnej neplatnosti právneho úkonu; relatívna neplatnosť právneho úkonu je v súdnom konaní riešená ako predbežná otázka iba za predpokladu, ak sa jej oprávnená osoba dovoľá.

1.6. Po všeobecnej právnej charakteristike kúpnej zmluvy ako právneho úkonu okresný súd zdôraznil, že platnosť právneho úkonu sa posudzuje k okamihu a s o zreteľom na okolnosti daného prípadu, keď k právnemu úkonu došlo; pokiaľ ide o nedostatok vôle, dôkazné bremeno zaťažuje toho, kto konal bez tohto predpokladu platnosti právneho úkonu.

1.7. Z obsahu kúpnej zmluvy súd prvej inštancie vyvodil, že z nej nesporne vyplýva, že úmyslom strán bolo previesť vlastnícke právo k bytu č. XX v Z.; predmet zmluvy bol v nej jej článku 1 špecifikovaný; bola špecifikovaná kúpna cena za predmet prevodu a stanovená dohodou zmluvných strán na sumu 79.260,11 eur a bolo stanovené, že vlastnícke právo k predmetu zmluvy nadobúda kupujúci dňom právoplatnosti rozhodnutia príslušného katastrálneho úradu o povolení vkladu vlastníckeho práva kupujúceho k predmetu kúpy do katastra nehnuteľností. Ak žalobcovia namietali, že na kúpnej zmluve sa vlastnoručný a overený podpis žalobcu 1/ nenachádza, okresný súd zdôraznil, že zmluva bola uzatvorená u notára s osvedčenými podpismi a súčasťou zmluvy bolo aj plnomocenstvo žalobcu 1/, ktorý udelil plnú moc svojej manželke V. R.; z plnomocenstva vyplýva aj predmet prevodu vlastníckeho práva, osoby kupujúce, ako aj kúpna cena. Súd prvej inštancie považoval za nepravdepodobné, že by žalobca 1/ a jeho manželka si mohli myslieť, že uzatvárajú zmluvu o zriadení záložného práva. Žalobca 1/ na pojednávaní ani nepoprel, že udelil splnomocnenie pre svoju manželku na prevod bytu. Okresný súd tak mal za preukázané, že žalobca 1/ s manželkou uzatvorili kúpnu zmluvu a skutočnou, reálnou a

vážnou vôľou bolo previesť vlastnícke právo k nehnuteľnosti. Táto zmluva je štandardná, dostatočne jasná a zrozumiteľná.

1.8. Žalobcovia v žalobe tvrdili, že uzavretie kúpnej zmluvy by nemalo pre žalobcu 1/ a poručiťku žiaden ekonomický zmysel. Súd prvej inštancie považoval za nesporné, že kúpna cena podľa kúpnej zmluvy bola stanovená vo výške 79.260,11 eur, z čoho prvá časť kúpnej ceny vo výške 15.000 eur bola uhradená predávajúcemu v hotovosti pred podpisom zmluvy; kúpna zmluva je zároveň dokladom o zaplatení tejto časti kúpnej ceny. Časť kúpnej ceny vo výške 3.240,11 eur bola kupujúcimi zaplatená ako náklady dražby a zaplatením kúpnej ceny 61.020 eur bola vysporiadaná pohľadávka banky, pre ktorú bola vedená dobrovoľná dražba. Aj keď zo znaleckého posudku vyplýva vyššia odhadovaná cena bytu spolu s pozemkami, v prípade vykonania dražby by mohla byť cena predmetu dražby stanovená aj na 80 % znaleckej ceny, prípadne mohlo byť stanovené najnižšie podanie na 50 % ceny stanovenej znaleckým posudkom. Ak žalobcovia tvrdili, že poručiťka sumu 15.000 eur, ktorá mala byť vyplatená v hotovosti nikdy neprevzala, súd prvej inštancie zdôraznil, že predávajúci prevzatie tejto sumy výslovne potvrdil podpisom na zmluve, ktorá je tak zároveň dokladom o úhrade časti kúpnej ceny.

1.9. So žalobnou argumentáciou žalobcu 1/ sa tak súd prvej inštancie vysporiadal konštatovaním, že mal preukázané, že spornú zmluvu poručiťka V. R. a na základe plnej moci za žalobcu 1/ vlastnoručne podpísala a svojim konaním sa tak zaviazala k prevodu vlastníckych práv k nehnuteľnosti. Toto konanie poručiťky bolo slobodné, vážne a mienené vyvolať právne účinky, ktoré právny poriadok s týmto konaním spája. Zmluva o prevode vlastníckych práv k nehnuteľnosti bola opatrená notárskym osvedčením podpisu žalobkyne ako predávajúcej; úmysel žalobcu 1/ a V. R. previesť vlastnícke právo k nehnuteľnosti mal súd za preukázané aj z výpovede svedka H. F., ktorý pri svojej výpovedi uviedol, že žalovaný 1/ vykúpil daný byt pred dražbou a išlo výlučne o predaj bytu a nie o uzavretie zmluvy o zriadení záložného práva.

1.10. Ak žalobcovia namietli, že kúpna cena je v hrubom nepomere s hodnotou plnenia, ktorý mali nadobudnúť žalovaní a takýto hrubý nepomer zakladá rozpor s dobrými mravmi, okresný súd zdôraznil zásadu zmluvnej autonómie, tzv. slobodu vôle aj v súvislosti so zásadou pacta sunt servanda. Okresný súd nezistil, že by Kúpna zmluva svojím obsahom alebo účelom odporovala zákonu, alebo že by zákon obchádzala alebo s a priečila dobrým mravom. Považoval za nepredstaviteľné, aby sa žalobca 1/ s odstupom času snažil zbaviť zodpovednosti za vlastné konanie a bol by úspešný a odôvodňoval to vlastnou nevedomosťou, a to tvrdením, že nevedel č o podpisuje z dôvodu, že bol niekoľko rokov v domnení, že uzavrel záložnú zmluvu. Jediným žalobným účelom žalobcu 1/ bolo získať vlastnícke právo k bytu bez ohľadu na to, že žalovaní vyplatili kúpnu cenu predávajúcim za účelom splatenia záväzku voči banke. Žalobca 1/ by napokon nemal ani dostatok finančných prostriedkov na vrátenie kúpnej ceny, tobôž trhovej ceny za nehnuteľnosť. Samotný právny zástupca žalobcu 1/ v záverečnej reči uviedol, že žalovaným nič nebráni, aby si pohľadávku uplatnili v dedičskom konaní po V. R..

1.11. Súd prvej inštancie sa napokon vysporiadal aj s tvrdením, že zmluva bola podpísaná pod vplyvom tiesnivej situácie. Poukázal na § 49 Občianskeho zákonníka a zdôraznil, že tieseň ako dôvod na odstúpenie od zmluvy poručiťka a žalobca 1/ nevyužili a od spornej zmluvy neodstúpili. Vôľu žalobcu 1/ a jeho manželky nepredávať byt v dražbe, ale mimo dražby a vyplatiť pohľadávku banky, nemožno považovať za stav, že poručiťka a žalobca 1/, ktorí sa dostali do situácie, že neboli schopní splácať pohľadávku voči banke riadne a včas, v dôsledku čoho došlo k pokusu o realizáciu dražby a následnej vôle predávajúcich nehnuteľnosť predat' mimo dražbu a navrhovateľa dražby vyplatiť, za tieseň. Účel uzavretia Kúpnej zmluvy, ktorý zistil súd, bolo vyhnúť sa predaju nehnuteľnosti prostredníctvom dražby.

1.12. Mimo dôvodov, pre ktoré súd prvej inštancie žalobu zamietol, poukázal na skutočnosť, že žalobcovia neupravili petít žaloby, ktorým sa domáhali určenia, že do dedičstva patrí celá nehnuteľnosť spolu aj s pozemkom napriek tomu, že daný pozemok nebol predmetom Kúpnej zmluvy a neboli jeho vlastníci. Navyše, súd prvej inštancie uviedol, že predmetom určenia mal byť iba spoluvlastnícky podiel poručiťky, ktorý by sa po rozdelení BSM stal predmetom dedičstva a nie tak, ako je v petite žaloby uvedené, že do dedičstva patria všetky sporné nehnuteľnosti v režime bezpodielového spoluvlastníctva

manželov poručiťky a žalobcu 1/.

1.13. pri rozhodovaní o trovách konania okresný súd aplikoval § 262 ods. 2 v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) na odvolanie žalobcov rozsudkom z 28. júna 2023 č. k. 15Co/113/2022-325 (ďalej len „napadnutý rozsudok“ alebo „napadnuté rozhodnutie“) rozhodol nasledovne:

I. Rozsudok Okresného súdu Pezinok zo 14. februára 2022 č. k. 8C/34/2020-267 vo výroku I., ktorým súd žalobu zamietol potvrdzuje; vo výroku II., ktorým súd rozhodol o trovách konania, mení tak, že žalovaným 1/, 2/ spoločne a nerozdielne v rozsahu 100 % priznáva nárok na náhradu trov konania proti spoločnej a nerozdielnej povinnosti žalobcov 1/, 2/ a 3/.

II. Žalovaným 1/, 2/ spoločne a nerozdielne v rozsahu 100 % priznáva nárok na náhradu trov odvolacieho konania proti spoločnej a nerozdielnej povinnosti žalobcov 1/, 2/, 3/.

2.1. Odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie postupom podľa § 387 ods. 1, ods. 2 CSP stotožniac sa s jeho dôvodmi s tým, že rozsudok odvolacieho súdu už ďalšie dôvody neobsahuje. Mal za to, že súd prvej inštancie jasne, presne a kvalifikovane odôvodnil, prečo žalobe nevyhovel. Dokazovanie vykonal v rozsahu potrebnom pre rozhodnutie vo veci samej za aktívnej účasti strán sporu, vykonané dôkazy vyhodnotil každý jednotlivito a všetky v ich vzájomnej súvislosti a prihliadal na všetko, čo vyšlo počas konania najavo. Z vykonaných dôkazov súd prvej inštancie vyvodil správne skutkové závery a vec správne právne posúdil. Vadou nepreskúmateľnosti rozsudok okresného súdu netrpí.

2.2. Reagujúc na odvolacie námietky žalobcov odvolací súd konštatoval, že títo bezdôvodne namietali, že právny úkon - zmluvu o prevode vlastníctva bytu z 24. novembra 2014 nesprávne posúdil. K uvedenému krajský súd dodal, že predmetný právny úkon bol vyjadrený slovami a bolo ho potrebné vykladať nielen podľa jeho jazykového vyjadrenia, ale najmä tiež podľa vôle toho, kto ho urobil, ak táto vôľa nie je v rozpore s jazykovým prejavom. Vôľa predávajúcich predať nehnuteľnosť žalovaným 1/ a 2/ vyplýva už zo samotného názvu právneho úkonu a z celého jeho znenia; jazykové znenie právneho úkonu je jasné, presné, nezvádza k rôznym výkladom, vôľu predávajúcich inak naložiť s o svojím vlastníctvom prezentovanú žalobou považoval odvolací súd za rozpornú s tým, čo právny úkon obsahuje. Tvrdenie žalobcu 1/ uzavrieť záložnú zmluvu nevyplyva z jasného, presného, gramatického, jazykového, zrozumiteľného znenia predmetnej zmluvy a tento účel nemožno vyvodit' ani z obsahu zmluvy.

2.3. Názor odvolateľov, že faktickým následkom uzavretia spornej Kúpnej zmluvy bolo dojednanie tzv. prepadného zálohu, čím by došlo k obídeniu kogentnej úpravy záložného práva, z vykonaného dokazovania nevyplyva. Ich tvrdenie je v priamom rozpore s tým, čo v zmluve prehľásili. Ak odvolatelia dôvodili, že ak by suma 15.000 eur bola vyplatená v hotovosti, tento úkon by bol v rozpore so zákonom č. 394/2012 Z. z., odvolací súd zdôraznil, že tento zákon nezakazoval platbu v hotovosti do sumy 15.000 eur medzi fyzickými osobami - nepodnikateľmi. Účastníci právneho vzťahu pritom podnikateľmi neboli a, ak bola vyplatená suma 15.000 eur, stalo sa tak v súlade so zákonom č. 394/2012 Z. z. Ak by aj v hotovosti vyplatená suma prevyšovala zákonom dovolenú sumu 15.000 eur, neznamenalo by to neplatnosť právnych úkonov, na základe ktorých sa vykonala platba v hotovosti.

2.4. Iba skutočnosť, že po podpise Kúpnej zmluvy nebol podľa názoru odvolateľa naplnený účel zmluvy, a teda odovzdanie predmetu kúpy kupujúcim, nespôsobuje neplatnosť kúpnej zmluvy. Žalovaní 1/ a 2/ sa stali vlastníckmi vkladom vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností; týmto dňom im nehnuteľnosť do vlastníctva bola aj odovzdaná. Je právne irelevantné, či ju žalovaní fyzicky reálne aj začali užívať, resp. či dňom vkladu do katastra nehnuteľností žalovaní prevzali kľúče od nehnuteľnosti. Ak žalobca 1/ spolu so svojou rodinou byť naďalej užíval, neplatil nájomné a nebola uzavretá nájomná zmluva, resp. ak užívatelia bytu získavali bezdôvodné obohatenie na úkor nadobúdateľov, ide o iný skutkový a právny režim, ktorý nenaruša vlastnícke právo nadobúdateľov a v prejednávanej veci nemá žiaden skutkový ani právny význam.

2.5. Odvolací súd ešte (v neposlednom rade) dodal, že mal preukázané, že žalovaný 1/ spolu s manželkou uhradili záväzky žalobcu 1/ a poručiťky a sumu 15.000 eur vydali žalobcom. Ak sa po týchto úkonoch žalobcovia domáhajú vyslovenia neplatnosti zmluvy o prevode vlastníctva bytu, na základe ktorej žalovaný za žalobcu 1/ a jeho manželku splnil záväzky, ani len netvrdili, nielo odôvodnili a následne preukázali, ako boli žalobcovia schopní a ochotní finančné prostriedky vrátiť žalovaným 1/ a 2/. Ak by súd vyhovel žalobe, ide nepochybne o synalagmatický záväzok, z ktorého by pre nich vyplýval záväzok vrátiť žalovaným plnenie, ktoré by im patrilo. Odpoveďou na túto otázku nie je odkázanie prihlásiť pohľadávky v dedičskom konaní.

2.6. Odvolací súd uzavrel, že žalobcovia nepreukázali a ani len netvrdili také skutkové a právne dôvody, ktoré by odôvodňovali, že ku dňu smrti poručiťky nehnuteľnosť, ktorá bola predmetom zmluvy o prevode vlastníctva bytu z 24. novembra 2014, n a základe ktorej bol vklad vlastníckeho práva v prospech žalovaných 1/ a 2/ povolený dňa 3. marca 2015 pod Y., patrili do bezpodielového spoluvlastníctva žalobcu 1/ a jeho manželky, poručiťky V. R..

2.7. Odvolací súd zmenil výrok rozsudku súdu prvej inštancie vo výroku o trovách konania z dôvodu, že výrok okresného súdu bol nejasný, nepresný a zavádzajúci k rôznym výkladom, keď z neho nevyplyva pomer, v akom žalovaným 1/ a 2/ svedčí nárok na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie a zároveň pomer, v akom žalobcovia (odvolací súd nesprávne uviedol „žalovaní“) 1/, 2/ a 3/ sú nositeľmi povinnosti uspokojiť nárok žalovaných na náhradu trov konania.

2.8. Pri rozhodovaní o náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd aplikoval § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia 1/, 2/ a 3/ (ďalej aj „dovolatelia“) dovolanie, ktorého prípustnosť odvodili z § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Navrhli, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

3.1. Pokiaľ dovocatelia namietli dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP, tvrdili, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces tým, že odvolací súd sa s ich podstatnými odvolacími námietkami nevyporiadal.

3.1.1. Namietali, že už súd prvej inštancie konštatoval, že v priebehu konania nebolo preukázané, že by sa žalobca 1/ a poručiťka dovolávali relatívnej neplatnosti úkonu. Tento záver okresného súdu odporuje vykonanému dokazovaniu; podanie žaloby je úkon, ktorý bol preukázateľne doručený žalovaným a zákon preto, aby nastali účinky relatívnej neplatnosti právneho úkonu, neustanovuje žiadnu formu dovolania sa tejto neplatnosti. Možno tak urobiť i žalobou podanou na súde alebo námietkou v rámci obrany proti uplatnenému nároku v konaní pred súdom. Bolo povinnosťou súdov nižších inštancií riadne s a v rozsudku vysporiadať so všetkými skutočnosťami svedčiacimi v prospech relatívnej neplatnosti právneho úkonu, čo súd prvej inštancie neurobil. Súdl prvej inštancie iba konštatoval, že dovolanie sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu nemal preukázané, a to napriek tomu, že zrejma vôľa žalobcov dovolať sa voči žalovaným neplatnosti spornej kúpnej zmluvy vyplýva z podanej žaloby. Hoci išlo o podstatnú odvoláciu námietku odvolací súd žalobcom nedal žiadnu odpoveď.

3.1.2. Odvolací súd nedal žalobcom odpoveď ani v o vzťahu k odvolacím námietkam týkajúcim sa formulácie petitu podanej žaloby. Túto žalobcom vytýkal súd prvej inštancie; k týmto záverom v odvolaní žalobcovia uviedli, že požiadavka na to, aby predmetom určenia bol iba spoluvlastnícky podiel poručiťky, ktorý by sa po rozdelení BSM stal predmetom dedičstva, je nerealizovateľná. V konaní o žalobe, ktorou sa dedič domáha určenia, že určitá vec patrí do dedičstva po poručiťovi, ide o posúdenie, či poručiť bol v čase smrti vlastníkom tejto veci. Navrhované určenie sa vzťahuje k okamihu smrti poručiťa. Pokiaľ teda mali byť sporné nehnuteľnosti ku dňu smrti poručiťa v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov, v konaní o určení, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiťovi, nemožno určiť podiel poručiťa ako predbežnú otázku.

3.1.3. Podstatnou odvolacou námietkou bola námietka týkajúca sa skutočnosti, či spornou kúpnu zmluvou v skutočnosti došlo k dojednaniu takzvaného prípadného zálohu. Odvolací súd na odvoláciu námietku nedal jednoznačnú a zrozumiteľnú odpoveď, prečo s a zameriaval predovšetkým na jazykové znenie zmluvy, ktoré považoval za jasné, presné a nezávadajúce k rôznym výkladom. Dovolatelia zdôraznili, že vôľu konajúcich osôb možno vyvodzovať nielen z obsahu samotnej zmluvy, ale aj z následného správania sa dotknutých osôb. V rámci vykonaného dokazovania pritom zdôraznili konkrétne skutočnosti, ktoré preukazujú úmysel fakticky dojsť k spornou zmluvou takzvaný prepadnutý záloh.

3.1.4. Napokon žiadnu odpoveď dovolatelia nedostali ani na odvolacie námietky týkajúce sa rozporu kúpnej ceny s dobrými mravmi, nedostatku označenia účastníkov zmluvy a náležitosti plnomocenstva.

3.1.5. Dovoláciu námietku o nepreskúmateľnosti rozsudku odvolacieho súdu dovolatelia uzavreli tvrdením, že v rozhodnutí krajského súdu absentuje uvedenie jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, ktoré žalobcovia uplatnili v podanom odvolaní.

3.2. Pokiaľ dovolatelia uplatnili dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, poukázali na názor odvolacieho súdu, podľa ktorého ak sa žalobcovia domáhajú vyslovenia neplatnosti zmluvy o prevode vlastníctva bytu, na základe ktorej žalovaní za žalobcu 1/ a jeho manželku splnili záväzky, netvrdili, neodôvodnili a nepreukázali, ako by žalobcovia boli schopní a ochotní finančné prostriedky vrátiť žalovaným. Týmto záverom odvolací súd nesprávne posúdil podmienky právnych následkov neplatnosti právneho úkonu. Zo žiadneho ustanovenia právneho predpisu nevyplýva pre žalobcov povinnosť, aby v prípade namietania neplatnosti právneho úkonu v prípade synalagmatických záväzkov tvrdili a preukazovali, že sú schopní vrátiť druhej sporovej strane všetko, čo podľa neplatného právneho úkonu dostali. Pre posúdenie dôvodnosti podaného odvolania malo byť právne bezvýznamné, či žalobcovia tvrdili, odôvodnili a preukázali, ako boli schopní a ochotní finančné prostriedky vrátiť žalovaným.

4. Žalovaní v písomnom vyjadrení navrhli, aby dovolací súd dovolanie zamietol a žalovaným priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania (žalovaní celkom nesprávne uviedli, že žalobca navrhuje, aby dovolací súd dovolanie zamietol, a aby žalobcovi priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania - poznámka dovolacieho súdu).

4.1. K dovolacej argumentácii podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP žalovaní uviedli, že napadnutý argument odvolacieho súdu nebol jediným a ani hlavným dôvodom potvrdenia správnosti rozsudku súdu prvej inštancie. Súd prvej inštancie synalagmou vôbec neargumentoval, podstata zdôvodnenia jeho rozsudku spočívala v celkom odlišnej vecnej aj právnej argumentácii. Žalovaní navyše považovali argument odvolacieho súdu z a vecne správny, keď súdy v minulosti opakovane konštatovali, že žiaden z účastníkov zmluvy sa nemôže domáhať poskytnutého plnenia bez toho, aby sám vrátil plnenie, ktoré prijal. Tejto zákonnej konštrukcii musí zodpovedať žalobný návrh, aj výrok rozsudku súdu, ktorým žalobe vyhovie. Napokon, táto otázka bola dôkladne a jednoznačne spracovaná v ustálenej judikatúre a nemožno hovoriť ani o právnej otázke, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

4.2. Pokiaľ ide o dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP žalovaní tvrdili, že touto vadou napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu netrpí. Odvolací súd totiž potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie postupom podľa § 387 ods. 1, ods. 2 CSP; konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok. So všetkými námietkami žalobcov sa súd vysporiadal riadne už v prvoinštančnom konaní a odvolací súd niektoré argumenty zdôraznil, resp. ich doplnil.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podali v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strany zastúpené v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorých neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP) bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že dovolanie žalobcov je potrebné zamietnuť.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. V danom prípade žalobcovia vyvodili prípustnosť podaného dovolania aj z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7.1. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP je a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7.2. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

7.3. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplyva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Dovolatelia v súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 420 písm. f) CSP namietali nepreskúmateľnosť rozsudku odvolacieho súdu v súvislosti s tým, že odvolací súd nedal žalobcom odpoveď na v odvolaní nastolené otázky vo vzťahu k dovolaniu sa neplatnosti právneho úkonu, formulácie žalobného petitu a k odvolaciemu tvrdeniu, že spornou Kúpnu zmluvou v skutočnosti došlo k dojednaniu tzv. prepadného zálohu. Dovolatelia namietali, že nedostali odpoveď ani na odvolacie námietky týkajúce sa rozporu kúpnej ceny s dobrými mravmi, nedostatku označenia účastníkov zmluvy a náležitostí plnomocenstva.

10. Dovolatelia tak v dovolaní namietali nedostatočné odôvodnenie (nepreskúmateľnosť) rozhodnutia odvolacieho súdu. K uvedenému dovolací súd uvádza, že aj keď nepreskúmateľnosť rozhodnutia pre nedostatok jeho riadneho odôvodnenia je takým nesprávnym procesným postupom, ktorý je spôsobilý znemožniť sporovej strane, aby uplatňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že to má za následok porušenie práva na spravodlivý proces, v prejednávanej spore o taký prípad nešlo.

11. K tomuto dôvodu prípustnosti dovolania treba uviesť, že ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) uvádza, že sudy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, že sudy sa musia zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. Garcia Ruiz v. Španielsko, Vetrenko v. Moldavsko, Kraska v. Švajčiarsko).

12. Rovnako podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať skutkovej i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplyvajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

13. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces, a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak je nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

14. Aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa teda odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu navyše musí byť aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. Ak rozhodnutie odvolacieho súdu neobsahuje náležitosti uvedené v § 393 CSP, je nepreskúmateľné.

15. K dovolacej námietke týkajúcej sa nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd uvádza, že v posudzovanom spore obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Sudy oboch nižších inštancií v odôvodneniach svojich rozhodnutí podrobne popísali obsah

podstatných skutkových tvrdení strán a dôkazov vykonaných v konaní, vysvetlili, ako ich skutkové tvrdenia a právne argumenty posúdili, uviedli, z ktorých dôkazov vychádzali a ako ich vyhodnotili, a zároveň citovali ustanovenia, ktoré aplikovali a z ktorých vyvodili svoje právne závery.

16. Z obsahu odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu vyplýva, že odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 CSP stotožniac sa s dôvodmi rozsudku súdu prvej inštancie vrátane správnych skutkových a právnych záverov v zmysle § 387 ods. 2 CSP. Odvolací súd svoje rozhodnutie nezaložil v porovnaní so súdom prvej inštancie na žiadnych iných, či nových skutkových a právnych záveroch a výslovne uviedol, že rozsudok odvolacieho súdu ďalšie (nové) dôvody neobsahuje. V dôvodoch rozsudku sa vyjadril k nosnej argumentácii odvolateľov (žalobcov 1/, 2/ a 3/) uplatnenej v odvolaní týkajúcej sa neplatnosti namietaného právneho úkonu, ktorým došlo k prevodu sporných nehnuteľností; vyjadril sa k odvolaciemu tvrdeniu, že uzavretím Kúpnej zmluvy došlo k dojednaniu tzv. prepadného zálohu; vec posudzoval z hľadiska hotovostného plnenia časti kúpnej ceny; vyhodnotil argumentáciu vo vzťahu ku konaniu, resp. nekonaniu strán Kúpnej zmluvy po jej uzavretí a ďalšiemu užívaní sporných nehnuteľností žalobcom 1/ a poručiteľkou. Napokon, odvolací súd sa vyjadril k otázke pripravenosti žalobcov vrátiť žalovaným finančné prostriedky, na ktoré by mali v prípade neplatnosti Kúpnej zmluvy nárok. Dovolací súd uvádza, že iba skutočnosť, že dovolateľ so závermi odvolacieho súdu spokojný nie je a ponúka svoje vlastné právne posúdenie, nemá za následok nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu.

16.1. Dovolatelia namietali, že súd prvej inštancie konštatoval, že nebolo preukázané, že by sa žalobca 1/ a poručiteľka dovolávali relatívnej neplatnosti právneho úkonu; žalobcovia tvrdili, že zrejme vôľa žalobcov dovolať sa neplatnosti spornej Kúpnej zmluvy vyplýva z podanej žaloby a na odvolaciu námietku v tomto smere odvolací súd nedal žalobcom žiadnu odpoveď.

16.1.1. K otázke dovolania sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu v prejednávanej veci dovolací súd uvádza, že neplatnosť právneho úkonu môže byť absolútna alebo relatívna; Občiansky zákonník pojem „absolútna neplatnosť“ nepoužíva; neplatnosť právneho úkonu podľa Občianskeho zákonníka má v zásade povahu absolútne neplatného právneho úkonu (neplatné sú právne úkony, ktoré nemajú niektoré z náležitostí, ktoré zákon pod sankciou neplatnosti právneho úkonu vyžaduje); od absolútne neplatného právneho úkonu je potrebné odlišiť relatívne neplatný právny úkon, relatívne neplatné právne úkony sú vymedzené v § 40a Občianskeho zákonníka taxatívne (rozšírenie týchto prípadov per analogiam nie je prípustné); absolútna neplatnosť nastáva priamo zo zákona; na absolútnu neplatnosť prihliada súd ex officio, relatívnej neplatnosti je potrebné sa dovolať, právo dovolať sa relatívnej neplatnosti patrí tomu, kto je týmto úkonom dotknutý. Napokon, k relatívne neplatnému právnemu úkonu je potrebné uviesť, že tento úkon je podmienene platný, právo dovolať sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu sa premŕčuje vo všeobecnej premŕčacej lehote; definitívna platnosť právneho úkonu nastáva po uplynutí troch rokov odo dňa urobenia právneho úkonu, ak nedošlo k dovolaniu s a relatívnej neplatnosti, dodatočným schválením právneho úkonu alebo dodatočným odpadnutím dôvodu relatívnej neplatnosti.

16.1.2. Z hľadiska žalobnej argumentácie je zjavné, že žalobcovia uvádzali dôvody neplatnosti Kúpnej zmluvy, ktoré majú charakter absolútnej neplatnosti; výslovne označili ako dôvod neplatnosti rozpor so zákonom, obchádzanie zákona a rozpor s dobrými mravmi.

16.1.3. Ustanovenie § 40a Občianskeho zákonníka naproti tomu dôvody relatívnej neplatnosti vymedzuje § 49a Občianskeho zákonníka (právny úkon urobený v omyle), § 140 Občianskeho zákonníka (vo vzťahu k predkupnému právu), § 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka (neplatnosť úkonu v prípade, že nejde o bežnú vec a nebol daný súhlas oboch manželov), § 479 Občianskeho zákonníka (v súvislosti s tým, že potomkovia nenadobudli dedičstvo a nedošlo k vydedeniu), § 589 Občianskeho zákonníka (rozpor kúpnej ceny s cenovými predpismi) a § 701 ods. 1 Občianskeho zákonníka (absencia súhlasu všetkých spoločných nájomcov v prípade, ak nejde o bežnú vec).

16.1.4. Súd nižších inštancií sa zaoberali namietanými dôvodmi absolútnej neplatnosti; v prípade relatívnej neplatnosti bolo povinnosťou súdu takýmito dôvodmi sa zaoberať iba v prípade, ak sa ten, kto

bol relatívne neplatným úkonom dotknutý, dovolal. Dovolatelia v dovolaní (a ani v odvolaní) ani nenamietali, ktorého z dôvodov relatívnej neplatnosti právneho úkonu sa dovolávajú. Je zrejmé, že žalobcovia dôvod relatívnej neplatnosti podanou žalobou neuplatnili a ničím nepreukázali, že sa relatívnej neplatnosti voči žalovaným domáhali.

16.1.5. Je tak zrejmé, že odvolacia argumentácia v tomto smere nebola argumentáciou podstatnou; v konečnom dôsledku z dôvodu, že rozsudok súdu prvej inštancie a rozsudok odvolacieho súdu tvoria organickú jednotu a odvolací súd sa so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie stotožnil a odkázal na ne, nemožno dôvodne tvrdiť, že sa súdy otázkou, či sa žalobcovia dovolali relatívnej neplatnosti právneho úkonu, nezaoberali. Dovolací súd súhlasí s tým, že (aj) podanie žaloby má za následok dovolanie sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu momentom, kedy je žaloba druhej strane právneho úkonu doručená. Zo žaloby ale nevyplýva, ktorého z taxatívne vymedzených dôvodov relatívnej neplatnosti sa žalobcovia dovolávajú, nevyplýva to ani z odvolania a v konečnom dôsledku ani z podaného dovolania. V konečnom dôsledku z povahy veci z taxatívne vymedzených dôvodov (§ 40a Občianskeho zákonníka) ani jedna zo skutkových podstát relatívnej neplatnosti právneho úkonu do úvahy neprichádza.

16.2. Dovolatelia nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia videli v tom, že odvolací súd nedal odpoveď k odvolacím námietkam týkajúcim sa formulácie petitu žaloby.

16.2.1. Aj v tomto prípade platí organická jednota rozsudku súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu; odvolací súd bol povinný dať odpoveď na všetky podstatné otázky, nastolené odvolateľom. Táto otázka však podstatnou nebola, súd prvej inštancie rozhodnutie nezaložil na neprípustnosti žalobného petitu. Ak by rozhodnutie založil na neprípustnosti žaloby, nebol dôvod na vykonanie rozsiahleho dokazovania a vecného posúdenia namietaných dôvodov neplatnosti právneho úkonu. Na otázke formulácie petitu žaloby rozhodnutie nezaložil ani odvolací súd. Je zrejmé, že súdy nižších inštancií spor vecne posúdili, vykonali dokazovanie, vykonané dôkazy hodnotili a skutkové zistenia právne posúdili. Z uvedeného dôvodu otázka formulácie žaloby nebola ani v konaní pred súdom prvej inštancie a ani v odvolacom konaní otázkou podstatnou, na ktorú by bol v zmysle vyššie uvedeného odvolací súd povinný dať relevantnú odpoveď.

16.3. Neobstoí ani námietka, že sa odvolací súd otázkou žalobcami tvrdeného dojednania prepadného zálohu nezaoberal a vec posudzoval iba z hľadiska gramatického výkladu Kúpnej zmluvy. Súdy nižších inštancií sa zaoberali okrem výkladu Kúpnej zmluvy aj širšími okolnosťami predchádzajúcimi uzavretiu Kúpnej zmluvy, ako aj okolnosťami, ktoré nasledovali po jej uzavretí. Vec posúdili z hľadiska hrozacej dražby na majetok žalobcu 1/ a poručiteľky, odvrátenia dražby plnením žalovaného 1/ bankovej inštitúcií a vykonávateľovi dražby, otázkou kúpnej ceny aj v súvislosti so znaleckým ohodnotením predmetu dražby a možnosti, že v dražbe by došlo k zníženiu vyvolávacej ceny; namietaným hrubým nepomerom medzi hodnotou plnenia, ktoré mali žalovaní nadobudnúť a kúpnu cenou. Neopomenuli vyhodnotiť otázku tiesne. Odvolací súd sa výslovne zaoberal aj otázkou neskoršieho užívania sporného bytu žalobcami (po vykonaní dražby) a rozporom odvolacieho tvrdenia o prepadnom zálohu s výslovným znením zmluvy. Je tak v rozpore s odôvodneniami rozhodnutí súdov nižších inštancií, že tieto svoje rozhodnutie založili len na gramatickom výklade namietanej Kúpnej zmluvy (aj keď znenie zmluvy považovali za podstatné).

17. Vzhľadom k vyššie uvedenej argumentácii dovolací súd konštatuje, že odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu (ktorý v spätosti s potvrdzovaným rozsudkom súdu prvej inštancie vytvára ich organickú, kompletizujúcu jednotu, keďže prvoinstančné a odvolacie konanie tvoria z hľadiska jeho predmetu jeden celok IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09) sa vysporiadava s o všetkými podstatnými odvolacími námietkami žalobcov a ostatnými rozhodujúcimi skutočnosťami. Ak odvolací súd sa stotožňuje s dôvodmi rozhodnutia súdu prvej inštancie, stačí, ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie.

17.1. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu v spojení s odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie, má podľa názoru dovolacieho súdu všetky zákonom vyžadované náležitosti v zmysle ustanovenia § 393 CSP a § 220 ods. 2 CSP z hľadiska formálnej štruktúry, obsahuje aj zdôvodnenie všetkých pre vec podstatných skutkových a právnych otázok, vykazuje logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania a nemožno ho považovať za nedostatočne odôvodnené, či zjavne arbitrárne (svojvoľné). Dovolací súd nezistil, že by v danej veci išlo o takýto prípad vybočenia z medzí ustanovenia § 393 ods. 2 CSP, ktorým by došlo k porušeniu práva žalobcu na spravodlivý proces. Odôvodnenie napadnutého rozsudku zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Súslednosti jednotlivých častí odôvodnení a ich obsahové (materiálne) náplne zakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť aj ich všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami, aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Argumentácia odvolacieho súdu v spojení s o súdom prvej inštancie je koherentná a ich rozhodnutia sú konzistentné, zvolené premisy aj závery, ku ktorým na ich základe odvolací súd dospel, sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť.

18. V reakcii na dovolacie argumenty žalobcov dovolací súd uvádza, že za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľov, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, čo nie je daný prípad. Žalobcovia preto neopodstatnene namietajú, že odvolací súd im nedostatočným odôvodnením rozhodnutia znemožnil, aby uskutočňovali svoje procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné poznamenať, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nemusí dať odpoveď na všetky odvolacie námietky uvedené v odvolaní, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o odvolaní podstatný význam, ktoré zostali sporné, alebo na ktoré považuje odvolací súd za nevyhnutné dať odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie (II. ÚS 78/05).

18.1. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, IV. ÚS 324/2011) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania (strán sporu) vrátane ich dôvodov a námietok. Samotné odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka na spravodlivé súdne konanie (IV. ÚS 112/05, IV. ÚS 324/2011).

18.2. Pre úplnosť dovolací súd tiež poznamenáva, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia z hľadiska namietanej zmätočnosťnej vady v zmysle § 420 písm. f) CSP, správnosť právnych záverov, ku ktorým oba sudy nižšej inštancie dospeli, nie je relevantná, lebo prípadné nesprávne právne posúdenie prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nezakladá (porovnaj judikáty R 54/2012 a R 24/2017), tento právny záver považuje i ústavný súd za akceptovateľný (I. ÚS 61/2019). Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom odvolacieho súdu, ktorý potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne, nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti jeho rozhodnutia (I. ÚS 188/06).

19. Zhrnúc vyššie uvedené dovolací súd uzatvára, že sudy nižších inštancií svoje rozhodnutia odôvodnili v súlade s § 393 ods. 2 v spojení s § 220 ods. 2 CSP, preto žalobcovia neopodstatnene namietali, že konanie pred odvolacím súdom bolo postihnuté zmätočnosťnou vadou vyplývajúcou z § 420 písm. f) CSP; uvedený záver je dôvodom pre zamietnutie dovolania v zmysle § 448 CSP.

20. Žalobcovia prípustnosť podaného dovolania vyvodili a j z nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

20.1. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od

vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

20.2. Pre všetky tri procesné situácie, v ktorých § 421 ods. 1 CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková), ktorá musí mať zreteľné charakteristické znaky. Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. V prípade dovolania podaného v zmysle tohto ustanovenia je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, o ktorú z možností uvedených v § 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP ide, teda z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania (porovnaj napríklad sp. zn. 1Cdo/126/2017, 2Cdo/225/2016, 3Cdo/235/2016, 4Cdo/89/2017, 5Cdo/12/2017, 7Cdo/20/2017, 8Cdo/73/2017).

21. Pred posúdením samotného „vyriešenia právnej otázky“ (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP) odvolací súd zdôrazňuje, že správnosť súdmi riešených skutkových otázok nemôže byť v dovolacom konaní podrobená meritórnemu prieskumu, lebo dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP); skutková okolnosť (t. j. skutková otázka, resp. riešenie skutkovej otázky) z hľadiska § 421 ods. 1 CSP je irelevantná.

21.1. Riešenie skutkovej otázky (quaestio facti) je v civilnom sporovom konaní spojené s obstarávaním skutkových poznatkov súdu v procese dokazovania. Na rozdiel od toho riešenie právnej otázky (quaestio iuris) prebieha v procese právneho posudzovania vecí, pri ktorom súd uvažuje o určitej právnej norme, jej aplikácie na podklade skutkových zistení (napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/218/2017, 3Cdo/150/2017, 4Cdo/7/2018, 4Cdo/32/2018, 7Cdo/99/2018).

21.2. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP vôbec musí byť procesnou stranou vymedzená v dovolaní jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania. V prípade absencie náležitého vymedzenia právnej otázky najvyšší súd nemôže pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili/neriešili prvoinštančný a odvolací súd.

22. Dovolací súd sa preto najskôr zaoberal tým, či sú splnené tieto predpoklady prípustnosti dovolania, a to najmä z hľadiska, či žalobcovia v podanom dovolaní vôbec nastolili právnu otázku, resp. nimi nastolené právne otázky sú také otázky, od vyriešenia ktorých záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, pričom uzavrel, že dovolatelia dovolaciu otázku týkajúcu sa právneho posúdenia nenastolili prípustným spôsobom a od namietaného právneho posúdenia (vyriešenia právnej otázky) rozhodnutie odvolacieho súdu nezáviselo.

23. Dovolatelia iba poukázali na skutočnosť, že odvolací súd vyslovil názor, podľa ktorého ak sa žalobcovia domáhajú vyslovenia neplatnosti zmluvy o prevode vlastníctva bytu, na základe ktorej žalovaní z a žalobcu 1/ a jeho manželku splnili záväzky, potom ani len netvrdili, nieto odôvodnili a následne preukázali, ako boli žalobcovia schopní a ochotní finančné prostriedky vrátiť žalovaným; ak by súd vyhovel žalobe, nepochybne ide o synalagmatický záväzok, z ktorého by pre žalobcov vyplýval záväzok vrátiť žalovaným plnenie, ktoré by im patrilo.

23.1. Podľa názoru žalovaných odvolací súd nesprávne posúdil podmienky vzniku právnych následkov neplatnosti právneho úkonu; zo žiadneho zákonného ustanovenia nevyplyva pre žalobcov povinnosť, aby

v prípade namietania neplatnosti právneho úkonu v prípade synalagmatických záväzkov tvrdili a preukazovali, že sú schopní vrátiť druhej strane sporu všetko, čo z právneho úkonu dosiahli.

23.2. Dovolací súd zdôrazňuje, že argumentácia žalobcov iba konštatuje podľa nich nesprávne právne posúdenie bez toho, aby bola dovolacia otázka nesprávneho právneho posúdenia formulovaná predpísaným spôsobom (bod 20.2. a 21.2. tohto rozsudku).

23.3. Navyše, z obsahu rozsudku odvolacieho súdu (a ani z rozsudku súdu prvej inštancie) nevyplýva, že by sudy nižších inštancií na riešení nastolenej právnej otázky založili svoje rozhodnutie.

23.4. Sudy nižších inštancií rozhodovali v spore o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva; ako predbežnú otázku riešili otázku neplatnosti zmluvy, ktorou došlo k prevodu sporných nehnuteľností. Rozhodnutie založili na závere, že namietaná zmluva je platná a dôvod pre vyslovenie jej neplatnosti zistený nebol. Pokiaľ sa zaoberali otázkou nárokov z neplatnosti synalagmatického vzťahu, ide o závery, ktoré sú nad rámec dôvodov, pre ktoré žalobu zamietli; uvedená argumentácia, resp. odpoveď na ňu však vyplynula z vykonaného dokazovania. Čo aj nesprávne posúdenie tejto otázky (v konaní o určenie, že vec patrí do dedičstva), však nemôže byť naplnením dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP práve preto, že na riešení tejto právnej otázky odvolací súd svoje rozhodnutie nezaložil.

24. Zhrnúc vyššie uvedené dovolací súd konštatuje, že dovolanie žalobcov v časti namietajúcej vadu podľa § 420 písm. f) CSP je síce prípustné, ale nie je dôvodné. Ak dovolateľ namietol nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolanie nie je prípustné, nakoľko na riešení uvedenej právnej otázky odvolací súd napadnuté rozhodnutie nezaložil.

25. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dovolanie ako celok zamietol (§ 448 CSP).

26. Dovolací súd žalovaným 1/ a 2/ ako úspešným v dovolacom konaní priznal podľa § 453 ods. 1 s použitím § 255 ods. 1 CSP voči neúspešným žalobcom 1/, 2/ a 3/ nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

27. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.